

SPIS TREŚCI

NA SZLAKACH NADZIEI

Wojciech Frazik – Cztery bitwy – jedna zwycięska 3

Daniel Koreś – Główna Baza Przerzutowa 14

Rozwinięcie wsparcia działań Armii Krajowej na szerszą skalę trasą północną bezpośrednio z Wielkiej Brytanii było niemożliwe. Zapadła więc decyzja o organizacji Głównej Bazy Przerzutowej (Baza nr 11) „Jutrzenka” („Torment”) Oddziału VI Specjalnego Sztabu Naczelnego Wodza w Latiano w latach 1943–1944.

Mirosław Surdej – Operacja „Totalize” – Polacy ruszają do bitwy 26

W kulminacyjnym momencie bitwy w Normandii – 8 sierpnia 1944 r. do walki weszła 1 Dywizja Pancerna gen. Maczka, najsilniejsza jednostka lądowa PSZ. Licząca 16 tys. żołnierzy, ponad 380 czołgów i 4 tys. innych pojazdów 1 Dywizja miała kluczowe z punktu widzenia interesów Polski znaczenie militarne i polityczne.

Wojciech Zmyślony – Oczy nad frontem włoskim.

318 Dywizjon Myśliwsko-Rozpoznawczy „Gdański” 36

Adam Hlebowicz – Monte Cassino krzepi 47

Dariusz Zbieczuk – Lotnisko Northolt we wspomnieniach pilotów 58

Artur Kuprianis – Harcerstwo polskie na Środkowym Wschodzie
w czasie II wojny światowej 78

Bartosz Januszewski – Pod znakiem Melpomeny i dziesiątej muzy.

Artyści Andersa na „wielkiej drodze” ku niepodległości 86

Po niemieckim ataku na Polskę znaczna część przedstawicieli świata kultury znalazła się na wschodnich terenach RP. Inwazja Armii Czerwonej 17 września 1939 r. oznaczała początek masowych represji, których doświadczyli również ludzie ze środowisk twórczych. Dopiero „amnestia” z 30 lipca 1941 r. położyła kres prześladowaniom. Do miejsc formowania Polskich Sił Zbrojnych w ZSRS zaczęli docierać rozsiani po sowieckim imperium Polacy, w tym zesłańcy i łagienicy. Wśród nich sporą grupę stanowili artyści teatralni i filmowi.

SYLWETKI

Mariusz Kwietniewski – Prawa ręka Andersa. Zygmunt Bohusz-Szyszko (1893–1982) 100

Sławomir Kalbarczyk – Szkot na andersowskim szlaku. Podpułkownik Leslie Reginald Hulls (1892–1980) 113

Daniel Szlachta – Kapelan Wojsk Polskich na Zachodzie. Ks. Jan Brandys (1886–1970) 124

PATRONI ROKU

Ks. Jarosław Wąsowicz – Arcybiskup Antoni Baraniak SDB. Droga męczeństwa (1953–1956) 133

OPOWIEDZIANE HISTORIE

Andersowiec. Relacja Józefa Czesława Skrzyneckiego 144

KSIĄŻKI

Kinga Hałacińska – Jarosław Wróblewski, *Niezniszczalny. Rozmowy o Rotmistrzu Pileckim*, Warszawa 2023 149

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

Sygnety Wydawnictwa IPN. Zwycięzcy konkursu 156

Kolegium:

dr hab. Adam Dziuba,
dr Wojciech Frazik,
dr Piotr Grzelczak,
Adam Hlebowicz,
dr Kazimierz Krajewski,
dr hab. Mariusz Krzysztofiński,
dr Marcin Majewski,
dr hab. Filip Musiał,
dr hab. Piotr Niwiński,
Jan M. Ruman,
dr hab. Krzysztof Sychowicz

Redaguje zespół:

Wojciech Butkiewicz – sekretarz redakcji
(tel. 22 5818813, wojciech.butkiewicz@ipn.gov.pl),
Jakub Gołębiowski (jakub.golebiowski@ipn.gov.pl),
Kinga Hałacińska (kinga.halacinska@ipn.gov.pl),
Romuald Niedzielko – zastępca redaktora naczelnego
(romuald.niedzielko@ipn.gov.pl),
Jan M. Ruman – redaktor naczelnny
(jan.ruman@ipn.gov.pl),
Anna Zechenter (anna.zechenter@ipn.gov.pl),
Piotr Źycieński – fotoreporter

Sekretariat:

Maria Wiśniewska (maria.wisniewska@ipn.gov.pl)

Projekt graficzny, projekt okładki i łamanie:

Katarzyna Dziedzic-Boboli

Korekta: Beata Stadryniak-Saracyn

Adres do korespondencji:

ul. Kurtyki 1, 02-676 Warszawa

Druk:

Drukarnia Wydawnicza im. W.L. Anczyca S.A.
ul. Nad Drwiną 10, 30-741 Kraków

Na okładce:

Żołnierze 2 Korpusu Polskiego zaopatrują walczące oddziały (wspinają się na szczyt z pakunkami), Monte Cassino, maj 1944 r. Fot. AIPN / oryginał w SWAP (Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej w Ameryce)